

BORÅS STAD

Budget 2024 - Planeringsunderlag

Valnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Möjligheter, utmaningar och risker - Omvärldsanalys	3
3 Nämndens uppdrag och ansvar	4
3.1 Nämndens grunduppdrag.....	4
3.2 Uppdraget som arbetsgivare	5
3.3 Mänskliga rättigheter	5
3.4 Så här följer nämnden upp sitt uppdrag och ansvar	5
3.5 Samarbeten för att klara nämndens uppdrag och ansvar.....	5
4 Kommunfullmäktiges fokusområden	6
5 Resurser	6
5.1 Resultat	6
5.2 Ekonomiska förutsättningar	6
5.3 Verksamhet 2024	7

1. Inledning

Valnämnden är på kommunal nivå ansvarig för genomförandet av de allmänna valen till riksdag, kommunfullmäktige, regionfullmäktige och valet till Europaparlamentet samt även för av riksdagen, kommunfullmäktige och regionfullmäktige beslutade folkomröstningar. Kommunen är indelad i tre valkretsar med totalt 80 valdistrikt. Verksamhetens kostnader under valår består till största del av arvoden till röstmottagare under valdagen samt under förtidsröstningsperioden. Under år då det inte är val begränsas kostnaderna till lön åt valledare, arvoden till Valnämndens ledamöter, lokalhyror för förvaring av material och nödvändiga kompletteringar av valmaterial.

År 2024 är det val till Europaparlamentet och Valnämndens huvudsakliga uppdrag kommer vara att genomföra valet. För att kunna genomföra EU-valet kommer Valnämnden att behöva rekrytera cirka 1000 röstmottagare som kommer tjänstgöra på valdagen den 9 juni samt under förtidsröstningsperioden den 22 maj-8 juni. Siffran inkluderar även reserver samt ambulerande röstmottagare.

Valnämndens kostnader förväntas likt allmänna valen 2022 öka på grund av inflationen och prisuppgång på transporter samt material. Valnämnden äskar om 3 250 tkr utöver den satta budgetramen för att möta tillkommande lagkrav, prisökningar samt utökad service till medborgarna.

Valnämnden kommer ha nio planerade sammanträden. Detta för att behandla valresultatet, årsredovisningen, budgeten, budgetuppföljningar, intern kontrollplan och riskanalys. Därutöver tillkommer även inkomna remisser och övriga vanligt förekommande nämndsärenden. Valnämndens kansli kommer även behöva kompetensutveckling och tid för planering utifrån lagkrav på verksamheten.

2. Möjligheter, utmaningar och risker - Omvärldsanalys

År 2024 är det återigen dags för val till Europaparlamentet. Till följd av föregående val och den utvärdering som genomfördes har Valnämnden beaktat förbättringsförslag och synpunkter från väljare, röstmottagare och förtroendevalda. Ett utvecklingsarbete har genomförts för att förbättra valets genomförande samt valprocesserna där synpunkterna beaktats.

Valnämnden står inför flertalet utmaningar till EU-valet med hänvisning till lagkrav som medför förändringar vad gäller val av vallokaler samt förtidsröstningslokaler. Enligt vallagen behöver vallokalerna och förtidsröstningslokalerna ha en större yta och avskärmade valedelsställ för att förhindra insyn. Detta har påverkat fastställandet av lämpliga vallokaler samt förtidsröstningslokaler och har bidragit till att flera av lokalerna inte kan nyttjas då dessa inte uppfyllt lagkraven.

Nämnden tar den oroväckande trenden med ett lägre valdeltagande nationellt samt i Borås på största allvar. EU-valet har historiskt haft ännu lägre valdeltagande och därav krävs det att boråsarna erbjuds fler möjligheter att kunna nyttja sin rösträtt. En ambulerande valbuss föreslås kunna erbjuda de röstberättigade fler möjligheter att kunna rösta och kommer åka runt till handelsplatser, områden med lågt valdeltagande samt landsbygden där nämnden inte kan erbjuda vallokal på valdagen. Valbussen är kostnadsdrivande i 2024 års budget men kommer värna demokratin med förhoppning att fler använder sin demokratiska rättighet att rösta.

Förbättringsförslag som har tagits i beaktning inför kommande val gäller förtidsröstningslokaler, vallokaler, fler valedelsstationer för att minska risken för köer samt utökning av personal vid mottagningen i stadshushallen. En ny stabil valorganisation är upprättad för att bevara kompetensen till nästkommande val.

År 2024 förväntas en befolkningsökning i Borås som uppnår till ca 115 500 invånare. Kommunen kommer vara indelad i 80 valdistrikt inför nästkommande val utifrån förslaget till Kommunfullmäktige samt ha tre valkretsar likt föregående val.

Inför valen har en översyn av valdistrikten i kommunen genomförts så det blivit en jämnare fördelning

av antal röstberättigade per valdistrikt för att följa vallagens bestämmelser. Det viktiga är att bibehålla valhemligheten och försöka i den mån det är möjligt att ha valdistrikt på ca 1000-2000 röstberättigade.

Nämnden ansvarar även för att fastställa förtidsröstningslokaler och vallokaler samt rekrytera röstmottagare. Samtliga vallokaler och förtidsröstningslokaler ska granskas inför fastställandet av lokalerna. Vid granskning av vallokaler prioriteras tillgängligheten inne samt utanför lokalen. Nämnden har utgått från synpunkter och eventuella förbättringsförslag från föregående val.

Under ett valår är det av stor vikt att arbeta med riskbilder såsom ökade risker för sabotage mot röstningslokaler och vallokaler samt risk för informationspåverkan som finns i förslaget för intern kontrollplanen för år 2024. Valnämnden har som ambition och för avsikt att samverka tillsammans med CKS (Centrum för kunskap och säkerhet) vid behov eller när situationen kräver det.

Nämnden kommer även ha god kontakt med polisen samt väktare och ha kontroller/ronder av röstningslokaler och vallokaler för att minimera risken. Röstmottagarna måste vara väl insatta i att de ansvarar för ordningen i vallokalerna.

I omvärlden är det viktigt att beakta den informationspåverkan som sker och ha god uppmärksamhet på Borås Stads sociala medier angående falska nyheter om valet och genomförandet. Nämnden kommer arbeta tillsammans med kommunikationsavdelningen för att kontrollera eventuell spridning av falska nyheter och därmed minimera risken för informationspåverkan.

En annan viktig del är att säkerhetsställa att Valnämnden är rustade för om eventuella cyberattacker skulle förekomma mot våra valdatasystem. Detta kräver att nämnden har manuella backup:er och information om röstmottagare samt vallokaler.

Omvärldsbevakning sker kontinuerligt då Valnämndens kansli ingår i ett storstadsnätverk för val där tjänstepersoner som ansvarar för valfrågor i sina respektive kommuner samt Valmyndigheten ingår. Detta nätverk är värdefullt för Valnämndens kansli på grund av erfarenhetsutbyte och idéer som kan beaktas i framtida valarbete. Det är även av stor vikt för kompetensutvecklingen och processeffektiviseringen av valarbetet. Vidare arbetar Valnämndens kansli med upprättandet av en valprocesskarta för att minska sårbarheten på enheten då nämnden enbart har en fastanställd valledare och svårt att bibehålla kompetensen under mellanvalsperioden. En risk är att klara lagkravet gällande omval eller extraval och krav på beredskap med projekttid 3 månader.

En kommande utmaning för Valnämnden är de prisökningar som påverkar nämnden negativt. Transportkostnader och materialkostnader har ökat kraftigt under 2022 års verksamhet och indikationen är att utvecklingen fortsätter till 2024 års val. Detta medför att en uppräknig av kommunbidraget är av största vikt för att inte medborgarna ska få sämre möjligheter att rösta. En annan utmaning är att kommunerna rekommenderats att införskaffa nya integrerade valbås, bås där väljaren tar sin valsedel samt själva röstförfarandet genomförs. Detta för att effektivera valets genomförande och motverka köer och missförstånd hos väljare. Integrerade valbås är väldigt kostnadsdrivande och ska Valnämnden införskaffa dessa blir kostnaden ca 2 300 tkr extra utöver valbudgeten.

3. Nämndens uppdrag och ansvar

3.1 Nämndens grunduppdrag

Valnämnden är på kommunal nivå ansvarig för genomförandet av de allmänna valen till riksdag, kommunfullmäktige, regionfullmäktige och valet till Europaparlamentet samt för av riksdagen, kommunfullmäktige samt regionfullmäktige beslutade folkomröstningar. Nämndens syfte är att verka för att den som är röstberättigad har goda förutsättningar att rösta på ett tryggt, rättssäkert och effektivt sätt. Nämnden ska även vara rustad för att kunna genomföra eventuella extraval/omval inom 3 månader från att det beslutas.

3.1.1 Så här genomför nämnden sitt grunduppdrag under kommande år

Den huvudsakliga verksamheten under år 2024 kommer bestå i genomförandet av valet till Europaparlamentet samt handläggning av ärenden, sekreterarskap och samordning inför kommande nämndsammanträden. Nämnden kommer även arbeta med eventuella förbättringsåtgärder utifrån utvärderingen av allmänna valen 2022. Detta är av stor vikt på grund av flera åtgärder som tillämpats för första gången vid allmänna valen och för att sedan förbättra valets genomförande 2024.

Kommande val utöver EU-valet 2024 är kyrkoval 2025, där nämnden samordnar och lånar ut material samt genomförandet av allmänna valen 2026.

3.1.1.1 Uppdrag från nämnd 2024

3.2 Uppdraget som arbetsgivare

Valnämnden är den nämnd där kompetensförsörjning är otroligt viktigt och vikten av att behålla personal för att kompetenssäkra verksamheten då det ställs högre krav på valets genomförande än tidigare val. Valnämndens verksamhet behöver även under mellanvalsperioden arbeta strategiskt förebyggande inför nästkommande val och vara i beredskap att enligt lagkravet kunna genomföra ett val inom 3 månader från att det beslutas att verkställas.

I oktober 2023 föreslås ett EU-direktiv börja gälla som reglerar rätten att arbeta i mer än 13 timmar samt krav på dygnsvila. Detta kan innebära utmaning för Valnämndens organisation under valperioden då kanslipersonal samt röstmottagarbemanningen behöver utökas.

3.3 Mänskliga rättigheter

Valnämnden är ansvarig för genomförandet av valen och det är en demokratisk rättighet att kunna rösta på ett tryggt, rättssäkert och effektivt sätt. Nämnden följer och värdesätter programmet för mänskliga rättigheter på lokal nivå.

3.4 Så här följer nämnden upp sitt uppdrag och ansvar

Valnämnden följer upp sin verksamhet genom utvärderingar av genomförda val med berörda verksamheter samt röstmottagare. Enkäter skickas till berörda och ger nämnden ett bra underlag för att arbeta för ständiga förbättringar. Berörda parter under ett val är bland annat väljarna, partierna, förvaltningarna och föreningarna. Valnämnden följer även upp sin verksamhet genom den interna kontrollen med identifierade risker utifrån fastställd riskanalys som följs upp årligen.

3.5 Samarbeten för att klara nämndens uppdrag och ansvar

Valnämndens ansvarsområde, genomförandet av valen, är en hela staden fråga och inkluderar flera förvaltningar i Borås Stad. Det är av största vikt och prioritet att förvaltningarna samverkar med nämnden. Kommunstyrelsen bistår Valnämnden med resurser gällande säkerhet och kommunikation. Genom Förskoleförvaltningen, Grundskoleförvaltningen, Gymnasie- och utbildningsförvaltningen, Lokalförsörjningsförvaltningen, Vård- och äldreförvaltningen, Kulturförvaltningen, samt Fritids- och folkhälsoförvaltningen hyr Valnämnden sina vallokaler för att genomföra allmänna valen samt valet till Europaparlamentet. Servicekontoret samt Tekniska förvaltningen inkluderas för transporter, bygge av valstugor samt tillstånd för allmän platsmark. Sociala omsorgsförvaltningen och Lokalförsörjningsförvaltningen arbetar med tillgängligheten i valen. Samhällsbyggnadsförvaltningen bistår Valnämnden med hjälp och översyn av valdistrikten och valkretsarna inför valen. Kommunala bolagen hjälper nämnden med hantering av bortförel av överblivet valmaterial samt elektricitet till förtidsröstningslokalerna.

Valnämnden samarbetar även med Högskolan i Borås gällande rekrytering av röstmottagare för att få fler studenter att engagera sig i valet. Slutligen samverkar nämnden med civilsamhället för att kunna genomföra sitt grunduppdrag, finna lämpliga förtidsröstningslokaler.

4. Kommunfullmäktiges fokusområden

5. Resurser

5.1 Resultat

5.1.1 Ekonomiskt sammandrag (Tkr)

Post	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Summa intäkter	3 232	0	0	3 000
Summa kostnader	-11 989	-3 020	-3 020	-10 277
Buffert (endast i budget)	0	-30	-30	-73
Nettokostnader	-8 757	-3 050	-3 050	-7 350
Kommunbidrag	7 350	3 050	3 050	7 350
Resultat jämfört med kommunbidrag	-1 407	0	0	0
Ackumulerat resultat	0			
Nettoinvesteringar				

5.2 Ekonomiska förutsättningar

Valnämndens kostnader beräknas uppgå till 13 600 tkr för att ombesörja valet, Valnämndens sammanträden, nämndadministration, anställdas löner, lokalhyror samt materialkostnader. Nämnden erhåller ett statsbidrag på ca 3 000 tkr och ett kommunbidrag på 7 350 tkr. Det tilldelade kommunbidraget täcker inte kostnaderna och Valnämnden äskar därför om 3 250 tkr för att få full kostnadstäckning. Tillkommande lagkrav och generös service till medborgarna för att försöka öka valdeltagandet driver kostnader, och Valnämnden ser inga möjligheter att dra ner på någon kostnad.

Nämndens kostnader för genomförande av valet har ökat på grund av inflationen, förbättringar samt prisuppgång på valmaterial. För att minska risken för köer kommer nämnden köpa in fler valsedelstationer som är kostnadsdrivande men nödvändiga för att valet ska kunna genomföras rättssäkert samt tillhörande avskärmningar för valhemligheten. En annan skillnad mot föregående val är prisuppgången på drivmedel och transporter som ökat kraftigt och påverkar nämndens budget vid frakt av röster, valmaterial samt valstugor.

Följande poster utgör de största kostnaderna:

- Personalkostnader: 10 960 tkr (inkluderar anställda, vaktmästare, röstmottagare valdagen, onsdagsräkningen, ambulerande röstmottagare samt röstmottagare förtidsröstningen)
- Arvoden: 290 tkr
- Bud och transportkostnader: 470 tkr (Utkörning av valmaterial, avtal med leverantör, distribution förtidsröster samt vaktmästare)
- Lokalkostnader: 503 tkr (hyra vallokaler/förtidsröstningslokaler samt förvaringslokaler)

5.3 Verksamhet 2024

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Allmänna val	-8 757	-3 050	-3 050	-7 350
Summa	-8 757	-3 050	-3 050	-7 350